



Kirkerådet
Post.kirkeradet@kirken.no

Dato: 08.10.2020

Vår ref: 20/03009-4

Deres ref:

Kristne migranter - hørings svar fra Oslo biskop og bispedømmeråd

Oslo biskop og bispedømmeråd takker for muligheten til å avgi høringsuttalelse til notatet «Kristne migranter» fra Kirkerådet – opprinnelig sak til Kirkemøtet 2020. Oslo biskop og bispedømmeråd mottok notatet 29.06.2020 med høringsfrist 15.10.2020 og behandlet saken i møte 21.09.2020 i OBDR sak 73/20. Høringen kom rett før sommerferien og saken skulle gjerne ha fått en bredere prosess og behandling regionalt og lokalt i bispedømmet. Dette hadde tjent saken og høringen.

Siden Kirkemøtet behandlet saken «Kristne innvandrere og menighetene i Norge» i 2009, er relaterte temaer satt på agendaen ved flere anledninger opp gjennom årene.

Oslo biskop og bispedømmeråd er glad for at Den norske kirke nå følger opp ved å sette fokus på kristne migranter og utfordre til refleksjon og bevisstgjøring i bispedømme og menigheter – uavhengig av antall migranter i lokalsamfunnene rundt i landet. Befolkningen i Oslo bispedømme reflekterer et mangfold av etnisk bakgrunn, språk, kulturer og religiøs tilhørighet. En stor andel innvandrere definerer seg som kristne. Noen finner sin plass i en menighet i Den norske kirke, men de fleste finner tilhørighet i en menighet eller et trosfellesskap med tilknytning til sitt eget morsmål.

I deler av Oslo er medlemmer av Den norske kirke i mindretall. Høringsnotatet stiller derfor svært aktuelle spørsmål under overskriften «Den norske kirkes selvforståelse»: «Hva innebærer det å være folkekirke når den norske befolkningen er i endring? Hvordan gjenspeile den verdensvide kirken i Norge? Hva vil det si å være medlem, bidragsyter og deltager i Den norske kirke i tiden fremover?» (s 4)

Høringsnotatet betegner Dnk som en majoritetskirke og det norske på den ene siden og kristne migranter på den andre siden. Bildet er mer nyansert og det savnes en refleksjon rundt den endrede folkekirken de siste 30 år. Kirken består i dag av et større mangfold både i sammensetning og i kompetanse til å møte mennesker med ulike kulturbakgrunn og religiøs preferanse.

Høringsnotatet poengterer at hovedhensikten med å ta opp saken nå, er at «kristne migranter som ønsker en tilknytning til en menighet i Den norske kirke skal bli tatt imot og oppleve seg som fullverdige deltakere i fellesskapet» (s 1). Notatet veksler imidlertid mellom å beskrive kirkens fokus på migranter **som enkeltpersoner** og Den norske kirkes forhold til **migrantmenigheter**. Notatet

hadde stått seg på å være tydeligere på hvilke utfordringer ulike perspektiver innebærer. Videre kan det stilles spørsmål ved hvorvidt «fellesskapet» betegnes som kun gudstjenester eller også alle typer fellesskap i kirkelig ramme

I sammendraget står det at Den norske kirke «i liten grad har klart å inkludere migranter», og at det er en utfordring for kirken å være inviterende og inkluderende med plass for migranternes tro og engasjement. Hvor mye er kirke og menighet villig til å la seg prege av kristne trossøsken fra den verdensvide kirke? Hva vil det si å inkludere og å integrere? Og hva ligger i forventningen om å «bli tatt imot og oppleve seg som fullverdige deltakere av fellesskapet»? I møte med enkeltpersoner vil annerkjennelse av migranternes kompetanse og kunnskap om egen tro og kultur og etnisitet være viktig. I møte med migrantkirker vil dialogarbeid være viktig sammen med lover og rammer som ikke skaper unødige skillelinjer.

I forlengelse av de nevnte spørsmålsstillingene i notatet, kan vi spørre: Hva betyr det å være en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende kirke (jf. Den norske kirkes visjonsdokument) i møte med våre nye landsmenn og -kvinner, ikke minst de som kommer som kristne? Hvordan forholde seg til at kristne migranter og migrantmenigheter tilhører ulike konfesjoner og kristne tradisjoner, og at mange ikke ønsker å være en del av den lutherske kirkefamilien? Notatet sier lite om hvordan ta de **konfesjonelle ulikhetene** på alvor. Dette vil gi seg ulike utslag om det dreier seg om samtaler med enkeltpersoner på menighetsnivå, om det dreier seg samtaler mellom Den norske kirkes menigheter og migrantmenigheter med ulike konfesjonelle ståsted, eller om det dreier seg om økumeniske samtaler på bispedømmenivå eller nasjonalt. Dette understreker behovet for et tydeligere skille i høringsnotatet mellom strukturer og økumenisk arbeid på ulike nivå.

Høringsnotatet gir korte definisjoner av «migrant», «innvandrere» og «norskfødte med innvandrerforeldre»: «Migranter er en felles betegnelse for immigranter (innvandrere) og emigranter (utvandrere). Innvandrere blir man først med innvilget opphold, mens «migranter» i tillegg omfatter flyktninger og asylsøkere som ikke har fått opphold.» (s.3). I KIFO rapporten 2019:3; *DNK-menigheters møte med kristne migranter* blir det henvist til religionsforsker Ronald M. Synnes. Han omtaler **migrantmenigheter** som «et internasjonalt begrep som ofte brukes for å referere til ulike religiøse trossamfunn som domineres av innvandrere og deres barn, og/eller er etablert av innvandrerne selv»¹ (side 11). Både «migrant» og «migrantmenighet» rommer et mangfold av nasjonal og etnisk bakgrunn, kultur og språk som utfordrer på svært ulike måter. Regnes for eksempel en person som kommer fra Sverige, Polen eller USA som migrant? Eller er betegnelsen i dette dokumentet reservert for mennesker fra Asia, Afrika eller Latin-Amerika? Oslo biskop og bispedømmeråd savner en større oppmerksomhet på dette i framstillingen. Høringsnotatet problematiserer ikke dette ytterligere. KIFO rapporten viser videre at «barn av kristne migranter med bakgrunn fra afrikanske land er nokså fraværende blant de tyve landene som figurerer høyest blant døpte i Dnk med migrantbakgrunn»² (s. 2). Det er usikkert hvorvidt dette har vært et bakteppe i høringen.

Notatet påpeker at noen ikke er «komfortable med begrepet «migrantmenigheter» om sitt fellesskap, og at det er viktig ikke å generalisere i omtale av eller tilnærming til ulike migrantmenigheter» (s 3). Oslo biskop og bispedømmeråd er enig i at «migrantmenighet» ikke er et godt begrep og utfordrer til å finne fram til en bedre og mer dekkende formulering.

Det er satt fokus på barn og unge med krysskulturell identitet og hvordan de kan finne et kristent fellesskap – gjerne i Den norske kirkes menigheter. Barn av innvandrere født i Norge vil ha en mye sterkere norsk identitet enn sine foreldre. Samtidig vil mange ha en tilknytning til flere kulturer uten

¹ http://www.kifo.no/wp-content/uploads/2020/03/Migrantmen_rapport-002.pdf

² ibid

å ha full tilknytning til noen av dem.³ En slik dobbel identitet er en viktig ressurs i møte med et multikulturelt samfunn og en verdensvid kirke. Vi er glade for at dette er et tema på Ungdommens kirkemøte (UMK) i 2020. Høringsnotatet bruker i denne sammenhengen uttrykket «krysskulturelle barn og unge» (s 7). Dette begrepet omfatter imidlertid også andre barn og unge enn dem det refereres til her.

Høringsnotatet er forholdsvis kortfattet, men likevel innholdsrikt. De ti kjennetegnene blir tydelige anliggender og utfordringer som det er mulig å ta stilling til. Ved å kalle dette «kjennetegn for Den norske kirke i en ny tid» understrekes det hvor grunnleggende dette er for kirkens framtid og retning. Notatet har mange gode og grunnleggende refleksjoner og viktige forslag til handling. Oslo biskop og bispedømmeråd ser det imidlertid som problematisk at disse omfatter og blander sammen anliggender som gjelder migranter som enkeltpersoner, lutherske migrantmenigheter og andre kirkesamfunn, slik vi allerede har poengtert. Det er heller ikke uten videre enkelt å få oversikt over hvilket nivå i kirken som utfordres til ansvar for hva og når eller hvilke typer fellesskap det er snakk om.

De ti kjennetegnene med handlingsforslag er gode, men Oslo biskop og bispedømmeråd opplever flere av disse punktene som overlappende og lite konkrete. Dette vil vi komme tilbake til.

Kirkerådet ber høringsinstansene reflektere langs tre spor

- Hva som er de viktigste perspektivene i saken
- Hva som bør prioriteres i det videre arbeidet med saken
- Andre kommentarer til saken og videre arbeid med den.

De viktigste perspektivene i saken

Det er mange perspektiver i saken. Ifølge høringsnotatet er hovedhensikten med drøftingen å legge til rette for at kristne migranter som ønsker tilknytning til en menighet i Dnk skal

- a. Bli tatt imot og å kjenne seg hjemme
- b. Oppleve seg som fullverdige deltakere i fellesskapet – og å være med på å prege det
- c. Og at Dnk skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen for bedre å være i stand til å utføre kirkens oppdrag i Norge og i verden.

Notatet peker på noen viktige utfordringer som må imøtegås for at denne målsetningen skal oppfylles.

Saken berører også regelverk knyttet til menighetsdannelse innenfor kirken og samarbeid med menigheter utenfor kirken, medlemskap, biskopens tilsyn, kompetansekrav til stillinger, åpenhet for ulike uttrykksformer i gudstjenesten og utleie av kirkebygg.

I dokumentet har fokuset på holdninger og verdier som må ligge til grunn for handlingene fått størst plass og dette munner ut i et forslag til vedtak. Dette er et sted å begynne.

Viktige perspektiver i saken viser at:

- Den norske kirke evner ikke å møte kristne migranter på en måte som gjør at kirken oppleves som deres egen
- Den norske kirke evner i liten grad å la migranternes trosuttrykk, kultur, kompetanse og tradisjoner komme til uttrykk i kirkens arbeid inkludert gudstjenestene

³ <https://flexid.no/krysskulturell-oppvekst/>

- Ved manglende representasjon av migranter i ulike styrer/råd/stillinger blir migranternes perspektiv dårligere ivaretatt.

For å imøtekomme noen av de viktigste perspektivene i saken - og «For å være en folkekirke i tiden framover» - anbefaler Kirkerådet i forslag til vedtak ti kjennetegn for Den norske kirke i en ny tid. Kjennetegnene fremstilles som visjoner mer enn en handlingsplan, selv om det er gitt innspill i dokumentet til hvordan dette kan konkretiseres. Vi velger å ta utgangspunkt i disse ti perspektivene i den videre refleksjonen over hva som bør prioriteres i det videre arbeidet med saken.

Hva bør prioriteres i det videre arbeidet med saken

1. **Dialogisk ydmykhet.** Høringsnotatet utdyper kjennetegnet dialogisk ydmykhet slik: «I kirken lytter mennesker til hverandres troshistorier og livserfaringer med respekt og nysgjerrighet for ulike kulturelle tilhørighet». **Å lytte** til den andre med **respekt og nysgjerrighet**, å møtes som **likeverdige** er viktige perspektiv for å kunne skape et felles **vi** og unngå **vi-dem** tekning. «Reell integrering krever noe av begge parter og det krever både dialog, respekt og gjensidig ansvarlighet».⁴ Oslo biskop og bispedømmeråd ser på dette som avgjørende for at kristne migranter skal kunne **kjenne seg hjemme** i Den norske kirkes menigheter og kunne bidra der. For at dialogisk ydmykhet skal leve i menighetene, er det nødvendig med en vilje til å gi slipp på noe for å være åpne for noe nytt. Dialogisk ydmykhet i menigheten gjelder mellom Den norske kirke og migrantmenighetene men også mennesker imellom. Som majoritetskirke har Dnk et særskilt ansvar for å legge til rette for at dialog og fellesskap kan finne sted gjennom både møteplasser, samarbeid og samarbeidsavtaler på ulike administrative nivå. Å understøtte migranter og migrantmenigheters trosfrihet og definisjonsmakt er viktig for å skape et utgangspunkt for dialog. Strategier og målsettinger følges opp av endrede holdninger. Det gjelder både i Den norske kirkes menigheter men også blant kristne migranter. Dette krever bevisst arbeid og vil ta tid.
2. **Diakonal tilnærming:** Oslo biskop og bispedømmeråd støtter notatets poengtering av at Den norske kirke lokalt, regionalt og nasjonalt har et generelt diakonalt ansvar for å fremme migranternes rettigheter, slik det står «... **stå på de utsattes side, motarbeid rasisme og fremmedfrykt og kjempe for rettferdighet**»(s. 5). Når migranter opplever at egen kompetanse på tro, kultur og tradisjoner ikke blir møtt eller verdsatt, er det viktig at Dnk som majoritetskirke også offentlig står opp mot diskriminering og rasisme både i kirke og samfunn. Dette kan både gjøres ved å arbeide mot rasisme i alt arbeid som kirken står ansvarlig for, men også ved å sette fokus på dette via media og annen synlighet. Videre står det: «støtter dem i å etablere en hverdag», «Legge til rette for deres deltakelse i diakonalt arbeid». Ulike og mangfoldige fellesskap basert på ulike interesser og ulike typer fellesskap skaper grunnlag for å etablere et fotfeste i hverdagen og gir mennesker et rom for å være både giver og mottaker. Diakonal tilnærming må prioritere bevissthet rundt felles anliggende: Å møte våre felles utfordringer og behov. Tekstilverkstedet i Bøler kirke har gitt mange tilhørighet, nye relasjoner og nettverk⁵, familiekafe i Fossum kirke har skapt et viktig

⁴ Ingrid Vad Nilsen: «Er integrering av innvandrere mulig? Menighetsarbeid i spenningen mellom segregering og assimilering» <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kkd/kirke/artikkel---praktisk-teologi-ivn.pdf>

⁵ <https://kirken.no/nb-NO/fellesrad/kirkeneioslo/menigheter/boler/virksomhetsomarder/barn-og-ungdom/barnas-torsdag/tekstilverksted/>

møtested i nærmiljøet⁶ og ulike språkkafeer i ulike kirker der mange migranter er viktige bidragsyttere og brukere.

3. **Gode relasjoner:** «... bygge relasjoner og mangfoldige fellesskap med rom for forskjellige språk, tradisjoner og personligheter» (s. 5). Hva er mangfoldige fellesskap? Høringsnotatet beskriver i tråd med erfaringer i Oslo bispedømme at samarbeid noen ganger utfordres av ulike syn på f.eks. kjønnsroller, barn, familie, ledelse og autoritetsbruk – i tillegg til sentrale spørsmål som kjønnsidentitet og kvinnelige prester. Som notatet sier, er det viktig å bygge gode relasjoner og tillit for å forebygge misforståelser og konflikt. Det gjelder både i forhold til den enkelte kristne migranten, overfor migrantmenigheter og innad i de samme menighetene. Gode relasjoner er en målsetning. Det må arbeides for at ulike syn ikke står i veien for å møte hverandre med vennlighet og respekt. Det må arbeides mot en frykktkultur der gode relasjoner forutsetter enhetlig syn. Det er eksempler der mennesker med annen etnisk bakgrunn og LHBT+-identitet har ønsket seg og trenger et menighetsfellesskap. Flere har funnet dette i en av Dnk sine menigheter.

4. **Inkluderende fellesskap:** «I kirken møtes alle med samme respekt, frihet til å være seg selv og forventninger om deltakelse ut fra sine forutsetninger». Mange av de videre prioriteringer er nevnt i foregående punkt 1,2 og 3.
 Reelle inkluderende fellesskap setter ikke strek over ulikhet for å skape assimilering. Det må prioriteres å sette ord på hva som oppleves til hinder for inkluderende fellesskap og ta utgangspunkt i dette. Mange steder bor det få kristne migranter – gjerne langt fra migrantmenigheter. Her utfordres Den norske kirkes menigheter til å legge til rette for mindre kristne fellesskap på ulike språk i menighetens lokaler.
 Utlån/utleie av kirkerom er et viktig anliggende. For å skape et inkluderende fellesskap mellom Den norske kirke og ulike migrantmenigheter vil felles kirkerom/menighetssal sammen med involvering og felles aktivitet kunne skape en felles tilknytning og tilhørighet. Dette kan vise seg å være viktig ikke minst for opplevelsen av tilhørighet hos barn og unge.

5. **Mangfoldige gudstjenester:** Det krever åpenhet for mangfold når ulike kulturuttrykk, språk og trosuttrykk skal skape en gudstjeneste eller andre arrangement sammen. Oslo biskop og bispedømmeråd mener at det må arbeides videre med gudstjenesteliturier som åpner for gudstjenester med kulturelt og musikalsk mangfold i Den norske kirke. Oslo biskop og bispedømmeråd anbefaler regelmessige og forutsigbare gudstjenester med preg fra den verdensvide kirke både på norsk og på engelsk og kanskje også andre språk gjennom kirkeåret.

6. **Relevant forkynnelse:** Hva er relevant forkynnelse og formidling? Og hvordan tilpasses denne kontekst og kultur? Hvem definerer hva som er relevant forkynnelse og formidling? Målsetningen må være at det oppleves relevant for mottakerne. I denne sammenheng gjøres det interessante erfaringer gjennom nettverket Fremtiden bor hos oss som etableres i Oslo og andre bispedømmer etter mønster fra Svenska kyrkan⁷.

7. **Kultursensitiv trosopplæring:** Relevant forkynnelse og kultursensitiv trosopplæring handler om å være en kontekstnær kirke. I områder der mange kulturer bor og hører til vil også mangfoldet

⁶ <https://kirken.no/nb-NO/fellesrad/kirkeneioslo/menigheter/hfs/hvaskjer/familiekafe/?date=20201007>

⁷ Jf Andreas Holmberg: «Kyrka i nytt landskap. En studie av levd ekklesiologi i Svenska kyrkan». Artos academic 2019

være større i majoritetskirken. Det foreligger og utvikles undervisningsmaterieell på ulike språk. Materieell som allerede foreligger om kristen tro på ulike språk og for ulike aldersgrupper – også voksne, må tas i bruk.

- 8. Annerkjennelse av krysskulturelle barn og unge.** Krysskulturelle barn og unge er en samlebetegnelse for barn og unge som vokser opp med flere kulturer. Dette innbefatter også norskfødte barn og unge som har vokst opp i andre land. Identitet og tilknytning er ofte sentrale temaer og deres kompetanse og bidrag til å møte andre barn og unge i samme situasjon går ofte utover etnisk opprinnelse (Ruth E. Van Reken).⁸ Saken er viktig for både barn og unge, men også for Den norske kirke.
- Det kan legges til rette for strategisk og praktisk samarbeid mellom menighetene i Den norske kirke når det gjelder gudstjeneste, trosopplæring, barne- og ungdomsarbeid for etnisk norske barn og unge som har en krysskulturell identitet.
- 9. Representativt lederskap:** Gjensidighet og likeverd fordrer at det legges til rette for at kristne migranter kan delta som frivillige, blir vist tillit og ansvar og at deres kompetanse og tro blir sett som en ressurs. Høringsnotatet nevner at ansvar innebærer gode ordninger for medlemskap som igjen kan bane veien for deltakelse i råd og utvalg. Oslo biskop og bispedømmeråd støtter høringsnotatets understreking av at flere innvandrere rekrutteres til kirkelig utdanning og tjeneste og ser at det må arbeides med fleksibilitet knyttet til lokalt medlemskap. Om f.eks. migrantmenigheter eller enkeltpersoner opplever tilknytning til en lokal menighet igjennom leie av lokaler i en lokal kirke og involvering i denne, vil flere oppleve tilknytning til denne menigheten selv uten å være folkeregistrert i soknet. Det må bli lettere å engasjere seg i råd og utvalg selv om bostedsadressen er et annet sted. Dette er viktig – ikke minst for yngre generasjoner, for på denne måten å få et eierforhold til Den norske kirke.
- 10. Økumenisk arbeid:** Den norske kirke tilbyr ulike tilknytningsformer for den enkelte migrant og for migrantmenigheter. De ulike økumeniske samarbeidsavtaler må være kjent. Som majoritetskirke har Den norske kirke et særskilt ansvar for å legge til rette for at økumenisk samarbeid og fellesskap kan finne sted. Det kan blant annet gjøres ved å sørge for møteplasser, samarbeid og samarbeidsavtaler på ulike nivå, der dette er ønsket. Det økumeniske samarbeidet utfordres for mange migrantmenigheter av ulikt syn på kjønnsidentitet og likestilling i kirken. Samarbeidet mellom migrantmenigheter og Den norske kirke bør bygges på fellesnevne og ikke legge enhetlig syn som forutsetning for samarbeid.
- Det må arbeides videre med strukturelle ordninger knyttet til forholdet mellom Den norske kirke og migrantmenigheter, blant annet når det gjelder biskopens rolle. Kirkelig dialogsenter arrangerer kursrekken «Dialogisk menighet» - ikke minst med tanke på kompetanse når det gjelder religionsdialog. Det er behov for økt interkulturell og økumenisk kompetanse i Den norske kirkes menigheter. Denne utfordringen må finne en utforming på et egnet nivå.

Til forslaget til vedtak

Som nevnt tidligere, mener vi at de ti kjennetegnene med handlingsforslag er gode. Vi opplever imidlertid at flere av punktene er overlappende og burde kunne spisses mer. Vi foreslår derfor en sammenfatning av kjennetegnene 1,3 og 4 til et nytt kjennetegn 1, og en sammenfatning av kjennetegnene 6 og 7 til et nytt kjennetegn 4. Innholdet i de nevnte punkter inneholder gode

⁸ <https://flexid.no/krysskulturell-oppvekst/>

refleksjoner, spørsmål og tilnærminger. Oslo biskop og bispedømmeråd sitt alternative forslag til kjennetegn for Den norske kirke i en ny tid vil da se slik ut:

1. **Fellesskap preget av dialogisk ydmykhet, gode relasjoner og fellesskap**
2. **Diakonal tilnærming**
3. **Mangfoldige gudstjenester**
4. **Relevant og kultursensitiv forkynnelse og trosopplæring**
5. **Annerkjennelse av krysskulturelle barn og unge**
6. **Representativt lederskap**
7. **Økumenisk samarbeid**

Andre kommentarer til saken og videre arbeid med den

1. Arbeid med ekklesiologi

Det bør arbeides videre med ekklesiologi, kirketenkning, som grunnlag for Dnks selvforståelse i en ny tid – i dialog mellom praksis og teori. Her er det mulig å hente innspill fra pilotprosjekt som *Fremtiden bor hos oss*.

2. Etablere plattform for teologisk dialog

Etablere plattform for teologisk dialog mellom Den norske kirke og migrantmenigheter i bispedømmer, der dette er naturlig. Det må arbeides videre med hvilken organisatorisk form dette kan få, for eksempel som regionale kristne råd.

3. Økumeniske gudstjenester

Arbeide for at **økumeniske gudstjenester** på forskjellige språk må være et forutsigbart tilbud, der det lokalt ligger til rette for det. Etablere samarbeid med relevante menigheter og organisasjoner.

4. Empiriske undersøkelser knyttet til kristne migranter og migrantmenigheter

Følge opp KIFO Rapport 2019:3 med empiriske undersøkelser knyttet til kristne migranter for å få systematisk kunnskap å bygge videre på.

5. Synliggjøring av profil og arbeid i lokalmenigheten

Lokalmenigheten er subjekt for endringer og det som synliggjøres av profil, holdninger og arbeid i menighetsblad, på nettsider og på facebook mm. Det må legges til rette for nødvendig bistand til menighetene for til dette.

6. Rekruttering

Oslo biskop og bispedømmeråd ser det som viktig å rekruttere kristne migranter til kirkelig og teologisk utdanning med tanke på stillinger og verv på alle nivå i kirken. Kirkelige utdanninger vil tydeliggjøre rolleforståelser, slik at bakgrunn og tradisjon kan bli en ressurs inn i fellesskapet.

7. Impulser fra kirkene i Norden

Det er viktig å hente impulser fra kirkene i Norden når det gjelder erfaringer som «majoritetskirker» i samarbeid med kristne migranter og med migrantmenigheter.

8. Kommunikasjonskompetanse

Både menigheter i Den norske kirke og kristne migranter og migrantmenigheter kan være preget av fordommer og forutinntatthet som kan være utfordrende. Her kreves gjensidig åpenhet for debatt, samtaler og deling av erfaringer og lærdom om hvordan kommunisere på tvers av forskjellig teologi, hudfarge, kultur, språk og kirkelig bakgrunn. Det er viktig å **identifisere tiltak som kan bygge gjensidig tillit, forståelse og samhold** – og hva som kan bygge barrierer.

Vi ser frem til det videre arbeidet i Kirkerådet med disse spørsmålene. Oslo biskop og bispedømmeråd ser frem til å være en samarbeidspartner i denne saken sammen med andre biskoper og bispedømmeråd.

Med vennlig hilsen

Kari Veiteberg
biskop

Elise Sandnes
stiftsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:

Click here to enter text., Click here to enter text.

Click here to enter text.

Click here to enter text.